

افتخار و نزاری

خبرهایی

از حج، عربستان و...

کنونی در زمان ملک عبدالله ۳۳۲ هزار متر به آن اضافه می‌شود. مجموع زیربنای مسجد و صحن‌های اطراف پس از طرح توسعه ملک عبدالله به ۶۹۸ هزار و ۱۶۸ متر می‌رسد. لازم به یادآوری است مجموع زیربنای حرم مطهر امام رضا (ع) یک میلیون متر مربع است که حدود ۳۰۰ هزار متر مربع از مسجدالحرام بزرگتر می‌باشد. البته بر اساس اطلاعات کسب شده از معاونت ریاست کل امور مسجدالحرام دکتر بن ناصر الخزیم و بر اساس طرح جدید توسعه بیت الله الحرام قرار است میزان گنجایش نمازگزاران در مسجد الحرام از ۶۰۰ هزار نفر به یک میلیون و ۶۰۰ هزار نفر افزایش پیدا کند.

نمایی از مسجدالحرام در چند سال آینده

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۰/۸

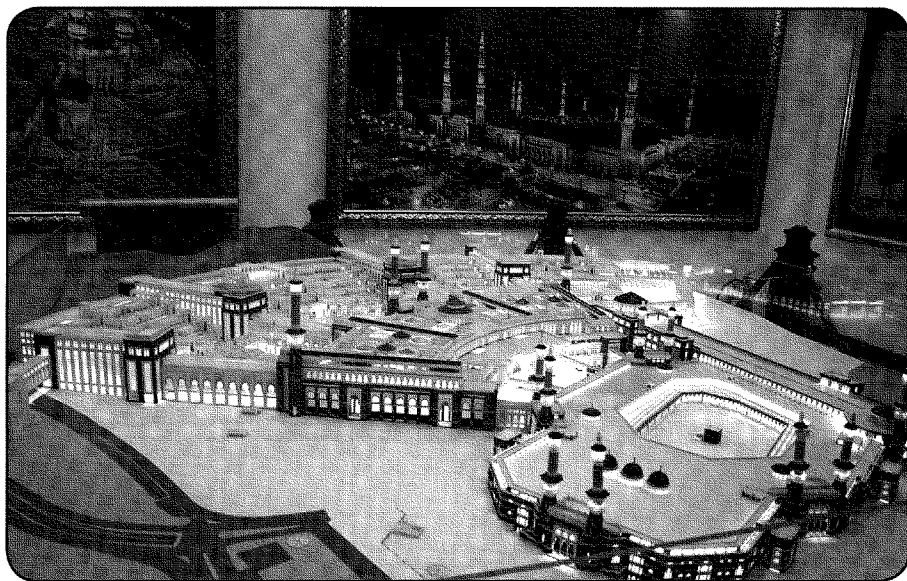
به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی حج، در تصویر زیر ماکتی از طرح توسعه مسجدالحرام را مشاهده می‌کنید که حدود ۳۳۲ هزار متر مربع بر مساحت پیشین افزوده شده است. البته این طرح نهایی نیست بلکه قسمت شمالی و شمال شرقی است که مانند بشقاب گرد، دور تا دور مسجدالحرام را شامل می‌شود. مسجدالحرام فعلی در توسعه زمان ملک فهد به ۳۶۶ هزار و ۱۶۸ متر رسید که در توسعه

شماره ۸۵، پاییز ۱۳۹۲

میقات

۱۷۲

خبرهایی از حج، عربستان و...

هشام شلی مدیرکل اماکن و پارک های شهرداری مکه مکرمه گفت: شهرداری مکه برای فراهم کردن خدمات به شهروندان و زائران تلاش می کند تا آن ها بتوانند اوقات خوبی را در اماکن آماده در سایه خدمات یکپارچه سپری کنند. وی افزود شهرداری مکه مکرمه اماکن تفریحی فراوانی را در مکه مکرمه ایجاد کرده است.

وی افزود: جاده پیاده رو که احداث شده است، به طول حدود ۱۲۰۰ متر و عرض حدود ۲۰ متر به گونه ای

راه اندازی راه جدید در عرفات

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۰/۹

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج به نقل از روزنامه الشرق، شهرداری مکه مکرمه اجرا و آماده سازی جاده پیاده رو جدید در مشعر عرفات را به پایان برد که از منطقه جبل الرحمه تا انتهای مشعر عرفات امتداد می یابد که بر اساس تازه ترین شیوه های فنی و مهندسی طراحی شده تا برای استفاده گردشگران و زائران در طول سال آماده شود.

دو ماکت جدید از طرح توسعه مسجدالحرام و حرم شریف پیامبر ﷺ در موزه حرمین شریفین در مکه مکرمه به نمایش گذاشته شده است که بر اساس این دو ماکت و توضیحاتی که از طریق صفحات نمایشی نصب شده در کنار این ماکت ها، پس از ارائه طرح های مختلف، یک طرح به تصویب رسیده که هم اکنون در حال اجراست و ماکت آن همین ماکت موجود می باشد که برای عموم به نمایش در آمده است.

طراحی شده است که متناسب با تقدس مکان باشد. از سوی دیگر هیثم شریفی مدیر اداره اجرای اماکن شهرداری مکه مکرمه گفت در جاده جدید تمام نیازهای زائران و خدمات مورد نیاز آن‌ها تامین شده است به طوری که ۲۰۰ سرویس بهداشتی و ۱۰۰ نیمکت برای راحتی افراد پیاده و ۱۰۰ چتر برای حمایت در برابر نور خورشید ... آماده شده است.

خطبه‌های نماز جمعه عربستان طبق بخشنامه قرائت می‌شود

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۰/۱۴

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج روزنامه الوطن نوشت: انتظار می‌رود مجلس مشورتی عربستان در جلسات آینده خود، توصیه‌ای را در پاسخ به گزارش اداره کل امور حرمین شریفین بررسی کند که خواستار قانونمند و یکپارچه شدن خطبه‌های جمعه در عربستان شده است.

یک منبع آگاه به این روزنامه گفت: این توصیه خواهان آن است تا متن خطبه‌های نماز جمعه در حرمین، قبلاً آماده و مورد تأیید قرار گیرد و همچنین از سوی یک کمیته کارشناسی مورد بازنگری قرار گیرد.

این رویکرد پس از سه سال از مطرح شدن مسأله یکپارچه سازی خطبه‌های نماز جمعه در مساجد عربستان اعلام می‌شود که در آن زمان وزارت امور اسلامی این کشور، ده‌ها خطیب و امام جمعه را به سبب عدم پیشرفت عملکردشان و سطح پایین آن به گفته عزام الشویعر رییس کمیته ارزیابی عملکرد ائمه و خطیبان کنار گذاشت.

منبع آگاه به الوطن گفت: یکی از اعضای مجلس مشورتی عربستان قصد دارد توصیه‌ای را در خلال ارائه گزارش آتی اداره امور حرمین شریفین ارائه کند که خواستار قانونمند شدن خطبه‌های نماز جمعه در حرمین شریفین شده است. این منبع افزود: پرسشی که

مجلس مشورتی هنگام بررسی گزارش سالیانه اداره حرمین شریفین درباره شیوه نگارش خطبه‌ها مطرح کرد، سبب اتخاذ چنین رویکردی باهدف قانونمند شدن و ساماندهی محتوای خطبه‌ها شد در حالی که نمایندگان اداره کل امور حرمین شریفین تأکید کردند این مسأله تحت کنترل قبلی نیست یا به کمیته‌ها ارائه نمی‌شود.

منبع الوطن گفت: اعضای مجلس مشورتی به ائمه حرمین شریفین خیلی اعتماد دارند، اما خطبه‌ها چون به صورت مستقیم در سطح جهان پخش می‌شود، دیدگاه عربستان قلمداد می‌شود.

قوانین سختگیرانه نماز جماعت در عربستان اصلاح می‌شود

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۰/۱۴

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، مطبوعات عربستانی نوشتند: شیخ عبداللطیف آل الشیخ، رییس کمیته امر به

معروف و نهی از منکر که به عنوان «پلیس دینی» شناخته می‌شود، گفت: این کمیته، از شدت قوانین مربوط به بستن مغازه‌ها و شرکت‌ها برای اقامه نماز خواهد کاست.

به نوشته روزنامه انگلیسی زبان «عرب نیوز»، آل‌الشیخ که به دستور پادشاه عربستان به عنوان رییس کمیته امر به معروف و نهی از منکر منصوب شده است، در اظهارات تلویزیونی خود تأکید کرد: به نظر من نیازی به بستن مغازه‌ها و شرکت‌ها به مدت نیم ساعت برای اقامه نماز وجود ندارد.

رییس کمیته امر به معروف، در روندی برخلاف عرف جاری در عربستان سعودی که در آن بر بسته شدن همه مغازه‌ها و شرکت‌ها و حتی داروخانه‌ها و درمانگاه‌ها هنگام اذان پافشاری می‌شود، گفت: کارگران می‌توانند به جای رفتن به مساجد، در مغازه‌ها و اماکن کار خود نماز بخوانند.

رییس کمیته امر به معروف و نهی از منکر تأکید کرده است

که در مدت ریاست خود بر این کمیته، تسامح و نرمش بیشتری را در دستور کار خود قرار خواهد داد.

کمیته موسوم به امر به معروف و نهی از منکر عربستان، نهادی دینی است که در سال ۱۹۴۰ تأسیس شد، اما اقدامات خودسرانه اعضای آن، سبب شد از اواخر ماه نوامبر سال گذشته میلادی، تهیه فهرستی برای اختیارات و صلاحیت‌های اعضای این کمیته در دستور کار قرار گیرد.

اقدامات سختگیرانه و تعقیب و گریزهای عناصر این کمیته که همواره با ایجاد رعب و وحشت برای شهروندان عربستانی همراه بوده، تا کنون به کشته شدن چند نفر در این کشور منجر شده است.

کنترل با ۱۳۰۰ دوربین تا شعاع ۷ کیلومتری حرم نبوی
hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۰/۱۶

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، نایف بن محمد الجهنی فرمانده یگان امنیتی حرم

مطهر نبوی ص بر ادامه توسعه امکانات و توانمندی‌های این یگان با هدف مقابله با هر چیزی که امنیت را برهم می‌زند، تأکید کرد.

وی فاش کرد: تمام صحن‌های حرم و اطراف آن تا شعاع هفت کیلومتر، از طریق دوربین‌های امنیتی کنترل می‌شود.

نایف الجهنی با اشاره به فعالیت بیست و چهار ساعته نیروهای یگان امنیتی حرم مطهر نبوی ص گفت: نیروهای یگان حرم، علاوه بر کنترل امنیت این مکان شریف در طول شبانه روز، موارد سرقت و جیب‌بری را هم کنترل می‌کنند.

وی گفت: اتاق عملیات امنیتی در حرم نبوی ص از بزرگ‌ترین اتاق‌های عملیاتی در خاورمیانه به شمار می‌رود و بیش از ۱۳۰۰ دوربین در نقاط مختلف نصب شده است که تحت هر وضعیت آب و هوایی و به صورت شبانه روزی و حتی در صورت قطع جریان برق، کار می‌کند.

فرمانده یگان امنیتی حرم در

ادامه گفتگو با الوطن افزود: این دوربین‌ها تمام مناطق حرم؛ از جمله صحن قدیمی و صحن توسعه و همچنین قبرستان بقیع را به طور دقیق رصد می‌کنند. الجهنی گفت: اتاق عملیات امنیتی حرم آمار دقیقی در خصوص تعداد زائرانی که وارد حرم می‌شوند، ارائه می‌کند.

وی نکته شاخص در نیروهای امنیتی حرم مطهر نبوی ص را در ایجاد مرکز آموزشی متمایز و ویژه دانست که نیروهای امنیتی زن و مرد را تحت پوشش قرار می‌دهد.

فرمانده یگان امنیتی حرم درباره شایعه ایجاد بخش گم شدگان در حرم مطهر نبوی ص گفت: فیصل بن سلمان امیر مدینه با ایجاد منطقه‌ای برای گم شدگان موافقت کرد و نیروهای امنیتی حرم با مشکلاتی در نتیجه ورود افرادی از داخل و خارج عربستان روبه‌رو هستیم و منطقه اسکان برای گم شدگانی اختصاص می‌یابد تا هنگامی

که بستگان آن‌ها، افراد گم شده را پیدا کنند در این مکان باقی بمانند.

نشست علمی «طواف از طبقات فوقانی»

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۰/۲۶

دومین نشست علمی گروه فقه و حقوق با طواف از طبقات فوقانی

گروه فقه و حقوق پژوهشکده حج و زیارت با درک اهمیت موضوع یاد شده، با همکاری مرکز فقهی ائمه اطهار ع، نشستی علمی با حضور جمعی از صاحب نظران و اساتید دوس خارج فقه و اصول، مانند حضرات آقایان محمد جواد فاضل لنکرانی و شیخ محمد قائنی و علیدوست، در جمع فضلا و اساتید حوزه علمیه قم روز پنجشنبه ۱۳۹۲/۱۰/۲۶ با حضور جمعی از روحانیون کاروان‌ها و اساتید برگزار شد. در این نشست آیت الله فاضل لنکرانی به بحث در مورد جواز و صحت طواف از طبقات فوقانی پرداخت. ایشان که در

سال ۱۳۸۳ رساله‌ای را در این موضوع نگاشته، اظهار داشتند: در آیه شریفه **«وَلْيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ»** می‌توان گفت ظاهر آیه شریفه، طواف به نحوی است که طواف کننده محاذی و موازی کعبه باشد به طوری که اگر بالاتر یا پایین‌تر باشد اشکال دارد. اما در ادله فقهی، هم نسبت به بیت توسعه داده شده است و هم نسبت به طواف، اما نسبت به بیت، در مسئله شیخ صدوق از امام صادق ع نقل شده است که: **«أَسَاسُ الْبَيْتِ مِنَ الْأَرْضِ السَّابِعَةِ السُّفْلَى إِلَى الْأَرْضِ السَّابِعَةِ الْعُلْيَا»**؛ «کعبه اساس و ریشه‌اش از اعماق زمین تا آسمان است.»

باید توجه داشت در این روایت، مراد اساس و بنیان، بنیان ظاهری نیست، همان‌طور که مراد از زمین، در مقابل آسمان نیست، بلکه امام صادق ع در مقام بیان شرافت و حقیقت عظمت این بیت است که از هر دو طرف امتداد دارد و اگر کسی بگوید

روایت فقط نسبت به قسمت تحتانی کعبه دلالت دارد، در جواب می‌گوییم به قرینه مناسبت حکم و موضوع و به قرینه این که امام صادق علیه السلام در مقام بیان عظمت کعبه است پس باید از هر دو طرف (فوقانی و تحتانی) امتداد داشته باشد.

توسعه طواف

توسعه دوم در مورد طواف است. در برخی از روایات که در کتب اهل سنت آمده و در کتب شیعه، مانند «عوالی اللئالی» آمده و بسیاری از قدما و متأخرین از فقها، به آن عمل کرده‌اند و از این جهت ضعف سند آن برطرف شده، یک عموم تنزیل وارد شده است:

لفظ «بیت» که در آیه شریفه متعلق برای طواف قرار گرفته، توسعه داده می‌شود و به تعبیر اصولی، این روایت از این جهت بر آیه شریفه حکومت دارد و بیت را از هر دو طرف توسعه می‌دهد. مؤید این مطلب آن است که در برخی از روایات، شخصی به امام صادق علیه السلام عرض می‌کند: من بر روی کوه ابوقیس - که بسیار بالاتر از کعبه است - نماز خواندم، آیا این نماز صحیح است یا خیر؟

ایشان فرمودند: به نظر ما مراسلات صدوق مطلقاً حجیت دارد و فرقی بین موارد استناد جزمی و غیر جزمی نیست. بنابراین، بر حسب این روایت،

«الطَّوْفُ بِالْبَيْتِ صَلَاةٌ». این روایت طواف را به نماز به صورت عام تشبیه می‌کند و لذا در ادامه آن آمده است: «إِلَّا أَنْ اللَّهَ أَحَلَّ فِيهِ النُّطْقَ»؛ یعنی در نماز نمی‌شود سخن گفت اما در طواف می‌توان صحبت‌های معمولی داشت. این استثنا، قرینه روشنی است که قسمت قبل عمومیت و اطلاق دارد؛ یعنی هرچه که در نماز معتبر است، در طواف هم معتبر است؛ طهارت، قیام، ستر، در طواف هم معتبر است، پس باید نتیجه گرفت همان‌طور که نماز در طبقه‌های فوقانی و تحتانی صحیح است، باید طواف هم صحیح باشد. این استاد دروس خارج حوزه افزود: نمی‌توان این روایت را از عموم خارج و یا به‌عنوان کلام مجمل پنداشت، همان‌طور که صاحب مدارک پنداشته است. در این روایت اجمالی وجود ندارد و به تصریح فقهایمانند شهید دوم، اطلاق و عموم وجود دارد. آقای فاضل لنکرانی به ابعاد

لغوی و اصولی این نظریه پرداخت و گفت: در لغت، طواف در موردی است که اولاً یک نفر حرکت چرخشی و استداره‌ای داشته باشد و ثانیاً بر محور یک شیء باشد، اما دیگر از لغت استفاده نمی‌شود که طواف‌کننده باید موازی آن شیء باشد بلکه از این جهت عمومیت دارد. لذا در روایات ما طواف به‌دور قبر کراهت دارد در حالی که قبر پایین‌تر از طواف‌کننده است. اما از نظر بحث اصولی، این موضوع و عنوان، داخل در بحث شبهات مفهومیه بین المتباینین است و نمی‌توان آن را از شبهات مفهومیه بین اقل و اکثر قرار داد سپس استاد علیدوست که از ناقدان این رساله بود مطالبش را اینگونه آغاز کرد: ما در مقام نقد برخی مطالب و یا تأکید و تأیید بخشی دیگر از اظهارات آیت الله فاضل هستیم و معتقدیم که در صدق طواف، عنوان «احاطه» وجود دارد و باید طواف‌کننده احاطه

به محلی که بر آن طواف می‌کند داشته باشد. ایشان افزود: روایت مرسله صدوق از نصوص مبین شریعت نیست و از دایره ادله حجیت خبر واحد خارج است. ایشان نسبت به عمومیت «الطَّوْفُ بِالْبَيْتِ صَلَاةٌ» تردید نمود و بیان داشت نمی‌توان از آن استفاده عموم کرد. همچنین استاد شیخ محمد قاتنی مطالب خود را اینگونه آغاز کرد: ممکن است از نظر لغوی و عرفی بگوییم طواف در آن مقداری که از کعبه بالاتر است اما بُعد مفرط ندارد، صحیح است. و نیز افزودند: به‌نظر ما مرسلات صدوق هیچ حجیتی ندارد و نمی‌توان به آن استناد کرد. در ضمن، از نظر بحث اصولی این‌عنوان داخل در شبهات مفهومیه بین اقل و اکثر است که در اکثر باید برائت را جاری کرد؛ لذا از نظر اصولی باید قائل به صحت این طواف شویم.

مکه مکرمه برگزار شد. در این همایش که از سوی بعثه مقام معظم رهبری در مکه مکرمه برگزار شد، دکتر غلامعلی افروز، استاد ممتاز دانشگاه تهران و متخصص مباحث خانواده سخنرانی کرد.

کوه‌های منا برای راحتی حجاج مسطح می‌شوند

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۱/۵

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، به نقل از ایسنا، مؤسسه پروژه‌های حج و عمره عربستان از ارائه طرح افزایش ظرفیت «منا» با ساخت برج‌هایی به جای اردوگاه‌های موقت در آینده‌ای نزدیک خبر داد.

ویژه همسران عمره گزار، در سالن اجتماعات هتل دارهادی «اسخاء الوطن» عربستان، «عبدالعزیز سروجی»، مدیر این مؤسسه اعلام کرد: به زودی طرح نهایی افزایش ظرفیت منطقه منا به وزارت کشور ارائه خواهد شد.

این موسسه از حدود دو سال پیش ملزم به ساماندهی جمعیت بالای حجاج در

این جوان شیاد همچنین برای اثبات ادعاهای واهی خود از احادیث منتسب به پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ استفاده می‌کرد و مدعی بود که این احادیث در خصوص وی (مدعی نبوت) بیان شده است. این نوار ویدیویی نشان می‌دهد که دو جوان تلاش می‌کنند وی را برای دست برداشتن از این ادعاهای مضحک نصیحت کنند.

نشست «روانشناسی حج و خانواده» در مکه

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۱/۵

به گزارش خبرنگار پایگاه اطلاع رسانی حج، همایش «روانشناسی حج و خانواده»

ویژه همسران عمره گزار، در سالن اجتماعات هتل دارهادی

ایشان در مناقشه بر «الطَّوَّافُ بِالْبَيْتِ صَلَاةٌ» اظهار داشتند: اولاً: باید در همان دایره‌ای - که فقها به آن عمل نموده‌اند عمل کرد و ثانیاً در تنزیل باید نخست عنوان طواف به بیت صدق کند، سپس تنزیل واقع شود، در حالی که در محل بحث، نسبت به صدق این عنوان شک داریم.

دستگیری یک مدعی دیگر پیامبری در عربستان

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۱/۵

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، نوار ویدیویی از این جوان که در شهر جده به دلیل ادعای نبوت دستگیر شده بود، پخش شد.

بر اساس این گزارش، فردی که ادعای نبوت می‌کرد، یک جوان بود که مدعی بود برای امت خود نگران است.

این مدعی پیامبری ادعا کرده است خدا را شکر کنید که پیامبری در میان شما زندگی می‌کند و شما را به نماز و سلام بر او دعوت می‌کند.

دارد. این مؤسسه امیدوار است با اجرای این طرح، مشکل حجاج در این منطقه مرتفع و تعداد حجاج با حجم خدمات ارائه شده هماهنگ شود.

نقد مبانی اجتهادی وهابیت و سلفیه در پژوهشکده حج hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۱/۱۴

به گزارش خبرنگار پایگاه اطلاع‌رسانی حج، نشست تخصصی نقد مبانی اجتهادی وهابیت و سلفیه، با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین غیب غلامی و پژوهشگران حوزه علمیه قم در پژوهشکده حج و زیارت برگزار شد. در این نشست تخصصی، حجت‌الاسلام والمسلمین حسین غیب غلامی به تشریح رویکرد فقهی و اعتقادی وهابیت و سلفیه پرداخت و گفت: وهابیت بر اساس مرامنامه خاص خود، یک فرقه جدیدالتأسیس بوده و جزو امور مستحده و نوظهور است. این استاد حوزه علمیه، همچنین تأکید کرد: وهابیت، در فقه،

منطقه «منا» و بررسی راه‌های افزایش ظرفیت این منطقه بوده است. از آنجا که طرح ساخت برج‌های شش طبقه جهت اسکان حجاج در سال‌های پیش از سوی این مؤسسه ارائه و با موفقیت همراه شد و ادای مناسک حج را برای زائران تسهیل کرد، پیش‌بینی می‌شود طرح جدید این مؤسسه نیز از موفقیت خوبی برخوردار شود. به گزارش شبکه خبری، «سعد القرشی»، عضو شورای شهر «مکه» و رییس کمیته ملی حج و زیارت اعلام کرد: این کمیته از حدود ۱۰ سال پیش با هدف توسعه مساحت منطقه «منا» و بالا بردن ظرفیت این منطقه، طرح ساخت ساختمان‌هایی بر روی دامنه

کوه‌های اطراف منطقه «منا» ارائه کرده است. وی در ادامه گفت: هر یک از سطوحی که در دامنه کوه‌ها ایجاد خواهد شد به مساحت ۱۶ متر مربع و با ظرفیت اسکان ۱۰ حاجی خواهد بود. به صورت کلی با اجرای این طرح مساحت منطقه تا ۴۰۰ متر مربع افزایش و ۲۵۰ نفر بیشتر از سال قبل می‌توانند در منطقه اسکان یابند. البته در این منطقه امکان ساخت تعداد بیشتری از این برج‌ها و افزایش تعداد طبقات آن‌ها هم‌چنان وجود دارد. منطقه عرفات هم امسال ظرفیت خود را تا ۸ میلیون حاجی افزایش داده است، اما مشکل اقامت حجاج در دو منطقه «مزدلفه» و «منا» همچنان ادامه

۱۳۹۲/۱۱/۱۴

**نشست تخصصی بازنمایی
تشیع در رسانه‌های غربی و
نقش حج در تصحیح آن**
hajji.ir - ۱۴ / ۱۱ / ۱۳۹۲

این نشست با مدیریت گروه مطالعات اجتماعی پژوهشکده حج و زیارت و با عنوان «بازنمایی تشیع در رسانه‌های غربی و نقش حج در تصحیح آن» برگزار گردید و کارشناسان آن، عبارت بودند از: حجت‌الاسلام والمسلمین خان‌محمدی عضو هیأت علمی دانشگاه باقرالعلوم و حجت‌الاسلام والمسلمین علی

در تعارض است؛ تا آنجا که تاریخ‌نویسانی مانند «ذهبی» خبر از توسل احمد بن حنبل به حرم رسول الله داده‌اند؛ این در حالی است که وهابیان توسل به حرم پیامبر را حرام و شرک می‌دانند.

در ادامه نشست تخصصی، نقد مبانی اجتهادی وهابیت و سلفیه، پژوهشگران و حاضران به بیان نظرات خود و بیان سؤالاتی دربارهٔ موارد مطرح شده از سوی حجت‌الاسلام والمسلمین حسین غیب غلامی کردند.

پیرو مذهب حنبلی هستند اما در اعتقادات، از تفکرات ابن تیمیه پیروی می‌کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین غیب غلامی با اشاره به برخی نظریات ابن تیمیه افزود: ابن تیمیه نظریاتی شاذ داشت که تنها خود او به آن‌ها اعتقاد داشت و مذاهب دیگر اهل سنت آن‌ها را برنمی‌تافتند.

وی در ادامه با اشاره به اینکه وهابیت تنها در حرام و حلال مقلد فقه حنبلی هستند، گفت: اعتقادات وهابیت با اندیشه‌های احمد بن حنبل صددرصد

العلی کارشناس ارشد جامعه المصطفی.

حجت الاسلام والمسلمین خان محمدی مطالب خود را اینگونه آغاز کرد:

رسانه‌های غربی سعی می‌کنند آموزه‌های خاصی را به عنوان مکتب تشیع به جهان معرفی کنند؛ مثلاً قمه‌زنی را اصل عزاداری تشیع جلوه می‌دهند یا آنکه ذات اسلام را توأم با خشونت معرفی می‌کنند.

در ادامه، حجت‌الاسلام علی‌العلی با تأکید بر ضرورت حضور جدی شیعیان در رسانه‌های ارتباط جمعی و شبکه‌های اجتماعی برای تبلیغ اصول تشیع افزود: برخی عامدانه دست به بزرگمایی مباحث عاطفی تشیع می‌زنند و مفاهیم استدلالی و عقلی شیعه را کمرنگ جلوه می‌دهند.

فرمان جدید ملک عبدالله
hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۱/۱۵

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج به نقل از خبرگزاری رسمی عربستان، پادشاه

عربستان با صدور فرمانی تهدید کرده است: هر کس در اقدامات جنگ طلبانه در خارج از عربستان از جمله سوریه شرکت کند یا به جریان‌ها یا گروه‌های دینی و فکری افراطی وابسته باشد، به زندان افکنده خواهد شد.

فرمان پادشاه عربستان در حالی صادر شده است که بسیاری از رسانه‌های رسمی عربستان و به ویژه مقامات مذهبی این کشور در مقابل مبلغان وهابی که به صدور فتاوی به اصطلاح جهاد در سوریه دست می‌زنند و جوانان عربستان را به بهانه رفتن به بهشت، فریب می‌دهند تا به سوریه رفته و به گروه‌های تروریستی بپیوندند، موضعگیری کرده و به صراحت گفته‌اند که این افراد

حق ندارند فتوای جهاد صادر کنند و فقط ملک عبدالله حق چنین کاری را دارد... در فرمان ملک عبدالله آمده است: ما، عبدالله بن عبدالعزیز آل سعود، پادشاه عربستان سعودی، با تکیه بر مقاصد و اهداف شریعت اسلامی در حفظ دین، امنیت، وحدت امت و دور کردن آن از تفرقه و درگیری و نزاع، با توجه به کلام الهی ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ و این سخن الهی ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾

و سخنان رسول اکرم ﷺ و با توجه به قواعد شرع در ایجاد تضمین‌های لازم برای حفظ کيان دولت در برابر هرگونه تجاوز از شیوه‌های قانونی

۱۳۹۲ سال ۸۵

موجود در عربستان به وظیفه خود در دفع بهانه‌های هدف قرار دادن شیوه‌های شرعی ما و در برابر شیوه‌های وارداتی که از ضوابط آزادی تجاوز می‌کند و منجر به اقدامات عملی می‌شود و امنیت و ثبات و آرامش عمومی را هدف قرار داده و به جایگاه عربستان در سطح عربی و اسلامی و بین‌المللی و روابط با کشورهای دیگر خدشه وارد می‌کند و از جمله سبب می‌شود رهبران آن مورد هجمه قرار گیرند، عمل خواهیم کرد.

براساس فرمان ملک عبدالله، هرگونه همبستگی و حمایت از گروه‌های افراطی و تروریستی داخلی یا منطقه‌ای یا بین‌المللی یا تأیید شیوه و رویکرد آن‌ها یا حمایت مالی یا معنوی از آن‌ها یا تحریک و تشویق و تبلیغ برای آن‌ها به هر شیوه‌ای جرم تلقی شده و شرکت کنندگان در جنگ در خارج از عربستان از جمله در سوریه و وابستگان به جریان‌ها یا گروه‌های افراطی، با ۳ تا ۲۰ سال زندان

روبرو خواهند شد.

این فرمان، افسران نیروهای نظامی عربستان را هم که در اقدامات جنگ طلبانه خارج از عربستان مانند سوریه شرکت می‌کنند، بی‌نصیب نگذاشته و آن‌ها را به مجازات حبس از پنج تا ۳۰ سال محکوم کرده است.

گفتنی است، ملک عبدالله دستور تشکیل کمیته‌ای با شرکت برخی دستگاه‌ها از جمله وزارت کشور و وزارت امور خارجه عربستان را صادر کرده و به آن‌ها مأموریت داده است تا فهرست دوره‌ای از جریان‌ها و گروه‌های مورد اشاره را آماده کنند.

تحول کیفی در بافت پرده کعبه

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۱/۱۶

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، رییس کل امور حرمین شریفین اعلام کرد: پادشاه عربستان بر نوسازی و تغییر سامانه‌های الکترونیک و تجهیزات مکانیکی در کارگاه

بافت کعبه معظمه تأکید دارد. همچنین، محمد بن عبدالله باجوده رییس کارگاه بافت کعبه معظمه گفت: این کارگاه از زمان ساخت در سال ۱۲۴۶ هجری قمری تا امروز شاهد تحول کیفی بوده است و از مرحله بافت کعبه با دست به بافت با ماشین آلات پیشرفته تغییر کرده است.

از سوی دیگر رییس کل امور حرمین شریفین گفته است که هدف از اجرای طرح‌های توسعه، آسان‌تر شدن ادای مناسک است.

السدیس در این زمینه افزود: هدف از طرح‌هایی که در حال حاضر در حرمین شریفین اجرا می‌شود، تسهیل ادای مناسک حجاج و عمره گزاران است.

جامه کعبه در مجموع از ۵۴ قطعه تشکیل شده که طول هر قطعه آن ۱۴ متر و پهنای آن ۹۵ سانتی‌متر است و مساحت آن به ۲۶۵۰ متر و وزن آن به دو تن می‌رسد. کمر بند آن نیز از ۱۶ قطعه ترکیب یافته و محیط آن ۴۷ متر و پهنای آن

۹۵ سانتی متر است.

آیات قرآنی روی نوار کمر بند نوشته شده و در فواصل معین، عبارات «یا حی یا قیوم»، «یا رحمن یا رحیم» و «الحمد لله رب العالمین» با رنگ طلایی نقش بسته است.

نشست علمی «حج و حقوق بشر»

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۲/۱۹

«حج و حقوق بشر» موضوعی بود که در سومین نشست علمی گروه فقه و حقوق طرح شد و مورد گفتگو قرار گرفت. گروه فقه و حقوق پژوهشکده حج و زیارت با درک اهمیت موضوع یاد شده، با همکاری کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران و مرکز فقهی ائمه اطهار (علیهم السلام) نشستی علمی با حضور جمعی از صاحب نظران و کارشناسان، نظیر حجت الاسلام دکتر مسعود راعی، جناب آقای دکتر ناصر قربان نیا و دکتر محمدحسن ضیایی فر در مورخ ۹۲/۱۲/۸ در سالن امام خمینی (ره) مرکز

فقهی ائمه اطهار (علیهم السلام) در قم برگزار شد. در این نشست جنبه های متنوع قابل بررسی در حیطه حج و حقوق بشر مورد بحث و بررسی سخنرانان قرار گرفت.

در ابتدای این نشست علمی، محمدحسن ضیایی فر، دبیر کمیسیون حقوق بشر اسلامی گفت: بررسی رابطه حج و حقوق بشر امری پیچیده و نو است. سخن گفتن از حج و حقوق بشر در حقیقت ورود به مباحث حقوقی با چارچوب ها، مسؤولیت ها و ویژگی های خاص خود است، برای همین، باید ابتدا نسبت حج و دانش حقوق بشر را بررسی کنیم.

وی پیش درآمد این نسبت سنجی را تعیین برداشت خود از عنوان حقوق بشر دانست و افزود: حقوق بشر را می توان به معنای حقوق و آزادی های انسان که در اسلام آمده یا به معنای مجموعه حق های اجتماعی در یک نگاه بین الادیانی و یا به عنوان نظام بین المللی حقوق بشر مورد

بررسی قرار داد.

در ادامه، حجت الاسلام دکتر مسعود راعی، استادیار دانشگاه آزاد نجف آباد و پژوهشگر حوزه علمیه قم اظهار داشت: از آنجا که در دیوان های اروپایی و آفریقایی حمایت از مناسک و شعائر دینی مطرح شده است و در این زمینه قواعدی مصوب و اجرایی می شود ما نیز بر آن شدیم تا رابطه حج و حقوق بشر را مورد بررسی قرار دهیم. وی ادامه داد: استفاده از نظام بین المللی حقوق بشر برای حمایت از حجاج بیت الله الحرام، هدف ما از بررسی رابطه حج و حقوق بشر است و در این زمینه می کوشیم تا با توجه به ادبیات و گفتمان امروز جهان، خدماتی را که می توان برای حجاج داشت بررسی کرد.

این پژوهشگر حوزوی بیان داشت: استفاده از آموزه های دینی، به ویژه در مناسک حج و بررسی نظام بین المللی با رویکرد حقوق بشر دو نگاه به رابطه حج و حقوق بشر است.

حقوق حجج در بیت الله الحرام

حجت الاسلام راعی در ادامه این نشست، حمایت‌های معنوی، ارتقای سطح فرهنگی مؤمن، نقد خیرخواهانه، نگهداری راز مؤمن، عدم توجه به شایعات، پرهیز از تهمت، حمایت‌های عاطفی، حمایت‌های اجتماعی در عرصه داخلی و بین‌المللی، امنیت عقیده، امنیت بیان، ممنوعیت تفتیش، استهزا و عدم غیبت را از جمله مواردی برشمرد که در حفظ حقوق

حجج بیت الله الحرام مؤثر است.

وی بیان داشت: همراهی با اهل سنت نوعی حمایت از زائران بیت الله الحرام است، هر چند ممکن است برخی شبهه کنند که این حمایت‌ها نوعی کوتاه آمدن برای حفظ جان و مال حجج ایرانی است ولی این دیدگاه درست نیست؛ چرا که می‌توان با دقت و ظرافت خاص، از این حمایت‌ها به گونه‌ای بهره برداری کرد که بدهکار هم نباشیم.

استاد حوزه علمیه اظهار

داشت: در یک سری از اسناد و معاهدات بین‌المللی، حقوق

مختلفی؛ مانند حق بر امنیت مذهبی، حق بر آشکارسازی مذهب، اجرای مناسک عبادی، حق تعلیم و آموزش، داشتن حسینیه، حق رهایی از زجر و آزار به خاطر مذهب برای افراد در عرصه‌های مختلف در نظر گرفته شده و از دولت‌ها خواسته شده این حقوق را به رسمیت بشناسند؛ از این رو، جا دارد این حقوق را در حق آزادی بر مذهب ارائه و بر آن تأکید کرد.

فراگیری رابطه حج و حقوق بشر در قالب گفتمان

وی خاطر نشان کرد: مطرح کردن و فراگیری رابطه حج و حقوق بشر در قالب گفتمان و پس از آن بیان مطالبات می تواند در این زمینه گره گشا باشد؛ چرا که عربستان سعودی اعلامیه حقوق بشر را پذیرفته است و این مسأله فضای مناسبی را در اختیار ما قرار داده تا حق آزادی مذهب را مطرح کنیم.

در ادامه این نشست علمی دکتر ناصر قربان‌نیا گفت: عنوان این نشست در مرحله اول این را به ذهن متبادر می کند که حج به حقوق بشر و حقوق بشر به حج چه نگاهی دارد، لیکن باید مسأله حج را از دیدگاه حقوق بشر مورد توجه قرار دهیم و درباره حج گسترده تر بیندیشیم.

استاد دانشگاه مفید قم به کارکردهای فراوان حج اشاره کرد و بیان داشت: امروز طرفداران حقوق حیوانات به حج به خاطر مسأله قربانی ایراد می گیرند و به این عبادت

خدشه وارد می کنند برای همین وظیفه ماست به شبهاتی که در مورد حج مطرح می شود پاسخ دهیم.

برای رهایی از مشکلات، از عناوین حج و حقوق مردم، حج و حق الناس استفاده کنیم. وی با اشاره به ضرورت بررسی کارکردها و ظرفیت های حج در ابعاد سیاسی و اجتماعی، نسبت به انتخاب عنوان حج و حقوق بشر انتقاد کرد و

گفت: می توانیم برای رهایی از برخی مشکلات پیش رو از عناوینی مانند حج و حقوق مردم، حج و حق الناس استفاده کنیم تا بتوانیم با کشوری مانند عربستان از طریق قرآن و سنت وارد شویم و مسائل را از آن دریچه مورد بررسی قرار دهیم.

قربان‌نیا با انتقاد از نقض حقوق حجاج از سوی دولت عربستان، گاهی مشکل از سوی خود ماست که نمی توانیم با بیانی گویا حق خود را مطرح کنیم؛ چرا که دولت عربستان هرگز نمی تواند قوانین حقوق بشری را که پذیرفته است

نادیده بگیرد مگر اینکه ادعا کند اقدامات ما نظم عمومی آن ها را به هم می زند.

استاد دانشگاه مفید اظهار داشت: عناوینی مانند حج و عدم خشونت، حج و عدم تکفیر، حج و مدارا، حج و حق همبستگی، حج و صلح باید بیشتر مورد تأکید قرار گیرد و حج به عنوان بزرگ ترین اجتماع مسالمت آمیز جهان ثبت شود.

قربان‌نیا ادامه داد: برای اینکه از حجاج نظام اسلامی و حتی از حجاج غیر ایرانی حمایت شود، باید ابعاد مختلفی چون جنبه های فرهنگی و فقهی را در نظر گرفت. همچنین وقتی محدودیت های غیر قابل قبول بر کرامت و حقوق مختلف زائران از جمله حق آزادی ابراز اعتقادات دینی در حج وارد شود، از منظر معیارهای حقوق بین الملل، حقوق انسانی زائران نقض شده و دولت ناقض حق، باید پاسخگویی عملکرد خود باشد.

یک کتابخانه جدید در مسجدالحرام تأسیس می‌شود

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۲/۱۹

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، شیخ عبدالرحمان عبدالعزيز السديس، رییس کل امور مسجدالحرام و مسجدالنبي ﷺ دستور داد یگان جدید در خصوص امنیت و سلامت در مسجدالحرام ایجاد شود.

این یگان از نظر سازماندهی و تشکیلاتی، به اداره امنیت و سلامت مرتبط است.

علت تشکیل این یگان، طرح های بزرگی اعلام شده

است که مستلزم اطمینان از سلامت و راحتی و اطمینان زائران و پیگیری تمام تدابیر مربوط به ابعاد سلامتی و ایمنی اعلام شده است.

شیخ السديس گفته است: امنیت مسجدالحرام و زائرانش مورد توجه دولت عربستان است.

پروژه کتابخانه سیار در حرمین شریفین

از سوی دیگر عکاظ نوشت اداره امور حرمین، پروژه کتابخانه سیار را در صحن های حرم شریف مکی اجرا می کند که عبارت است از خودروهای برقی حامل کتاب های فقهی

خبر دیگر اینکه کتابخانه جدید مسجدالحرام با موافقت شاه عربستان در نزدیکی این مکان مقدس ساخته می شود که آثاری با قدمت ۱۲ قرن را در خود جای می دهد و گنجایش ۲۰ میلیون کتاب را خواهد داشت.

ساختمان جدید در جوار مسجدالحرام به جای ساختمان قدیمی و استیجاری در محله العزیزیه ساخته می شود.

روسیه نزاری چگونه مانع حج مردم آسیای میانه شد؟

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۲/۱۷

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، آسیای میانه در نیمه دوم سده نوزدهم میلادی زیر سلطه روس درآمد. حج در این دوران به عنوان یک عامل سیاسی ضد حکومت روس و استعمار به شمار می‌رفت و بدین دلیل، روس‌ها می‌کوشیدند رفتن به حج را در میان مسلمانان محدود کنند. نخستین اقدام برای محدودسازی حج در میان مسلمانان، ندادن گذرنامه به شهروندان روس و مسلمانان آسیای میانه بود. بر پایه قانونی، به سال ۱۸۸۰ میلادی اعطای گذرنامه به مسلمانان به حال تعلیق درآمد. این وضع تا سال ۱۹۰۴ ادامه داشت. در این مدت، حاجیان با رفتن به بندر ادسه و هزینه فراوان، گذرنامه فراهم می‌کردند و به

حجاز می‌رفتند. در این ایام، در ادسه دفاتر متعدد برای فروش گذرنامه گشوده شده بود و شماری از مسلمانان دچار نیرنگ‌بازی دفترداران می‌شدند. روس‌ها می‌کوشیدند تا گزارش شورش‌ها و رویدادهای داخلی مسلمانان ترکستان به گوش دیگران نرسد. بدین سبب، به سال ۱۹۰۳ م. که شورش دوکچو در فرغانه رخ داد، سفر حج مسلمانان ترکستان را ممنوع کردند. ایجاد تشکل‌های میسونری و نگارش کتب و رسالات گوناگون برای بازداشتن مردم از سفر به حجاز، از دیگر کوشش‌های دولت روسیه در برابر حج بود. در تاریخ حج گزارشی مسلمانان آمده است: گسترش تفکر اسلامی و گرایش‌های اسلام‌گرایانه در میان مردم آسیای میانه در اواخر سده نوزدهم میلادی روس‌ها را

بر آن داشت که با توسل به شایعاتی همچون رواج بیماری وبا در میان حاجیان، مردم را از این فریضه بازدارند. این دولت با تشکیل سازمان‌های قرنطینه بیماری‌های واگیر پس از سال ۱۸۹۰ به ممنوع کردن این سفر جنبه قانونی داد. حاجیان برای گریز از این قرنطینه، به جای گذرنامه حج، گذرنامه به مقصد کشوری دیگر می‌گرفتند. این روش در مسیر رفت، حاجیان را از قرنطینه می‌رهاند؛ ولی آنان در پی بیرون آمدن از مکه، باید چندین بار قرنطینه را تحمل می‌کردند. گزارش‌های متعدد از اوضاع بد بهداشتی و بدرفتاری مسئولان در این قرنطینه‌ها در دست است. از کوشش‌های دولت روس در زمینه حج، گشودن دفتر کنسول‌گری در جدّه به سال ۱۸۹۰ م. بود که امور حج شهروندان روس را بر عهده

الخطری اعلام کرد از جمله اماکن تابع وزارت امور اسلامی و اوقاف که مشمول طرح توسعه قرار گرفته، ۱۳۱ مسجد از جمله مساجد تاریخی است که به شورای باستانی و گردشگری و شهرداری مدینه منوره تحویل داده شده است تا کار ترمیم و بازسازی و حفظ آن‌ها آغاز و به عنوان یک اثر تاریخی حفظ شود.

از جمله مساجد تاریخی که به این دستگاه‌ها تحویل داده شده، مسجد ابوبکر، عمر بن الخطاب، علی بن ابیطالب رضی الله عنه و مسجد فاطمه الزهراء رضی الله عنها است.

از سوی دیگر اداره آموزش و پرورش مدینه منوره به بحث و جدل درباره وضعیت دانش آموزان بیش از ۱۱۶ مدرسه که به سبب قرار گرفتن در محدوده طرح توسعه حرم مطهر نبوی صلی الله علیه و آله تخریب خواهد شد، پایان داد، این اداره تخلیه

این منطقه برای انجام پروژه راه آهن استانبول - حجاز که مسیر حج آنان را کوتاه تر و آسان تر می‌ساخت، به دولت عثمانی کمک مالی پرداخت می‌کردند.

مساجد تاریخی مدینه

تخریب نمی‌شود

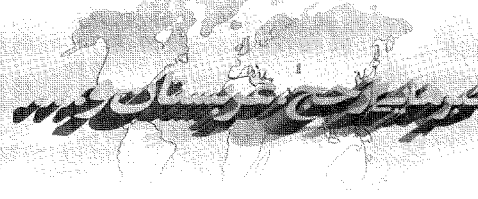
hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۲/۲۸

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، اداره امور اسلامی و اوقاف مدینه منوره به دنبال املاک مسکونی جدید جایگزین اسکان واقع در محدوده طرح توسعه حرم مطهر نبوی صلی الله علیه و آله است.

محمد الامین خطری رییس اداره امور اسلامی و اوقاف مدینه منوره به عکاظ گفت: تعداد املاک مسکونی اوقاف که مشمول طرح توسعه حرم مطهر نبوی صلی الله علیه و آله شده، به ۹۵ مورد می‌رسد و کار شماره گذاری آن‌ها با هدف تخریب آغاز شده است.

داشت. مسیر دریایی حاجیان ترکستانی در این دوران چنین بود که با قطار به بندر کریمه (ادسا) می‌رفتند و از آنجا با کشتی‌های روسی به سوی حجاز حرکت می‌کردند. این برنامه به سال ۱۸۹۶م. از سوی مجمعی زیر نظر حکمران عمومی ترکستان پیشنهاد شد و در سال ۱۹۰۳م. از جانب روسیه تزاری تأیید و اجرا گشت.

آماري دقیق از شمار حاجیانی که هر سال از روسیه تزاری به حج رفته‌اند، در دست نیست. با مراجعه به اسناد کنسولگری روس، آگاهی‌هایی از شمار این حاجیان در برخی سال‌ها به دست می‌آید. از جمله در سال ۱۸۹۴م. از ۳۵۰۰ تن حاجی حدود ۷۵ درصد از حاجیان فرغانه بوده‌اند. شمار این حاجیان با توجه به عواملی چون قحطی و وبا دستخوش تغییر می‌شد. مردم

این مدارس مشمول طرح توسعه حرم مطهر نبوی صلی الله علیه و آله را تا پایان امتحانات پایان سال آموزشی به تأخیر انداخت. مسئولان تعدادی از این مدارس به دانش آموزان به طور رسمی اعلام کرده‌اند به دنبال مدارس جایگزین باشند؛ زیرا این مدارس به خاطر توسعه حرم مطهر نبوی صلی الله علیه و آله تخریب خواهد شد.

بقیع نزد همه مسلمانان مورد احترام است

hajj.ir - ۱۳۹۲/۱۲/۲۹

به گزارش خبرنگار اعزامی پایگاه اطلاع رسانی حج به مدینه منوره، در این مراسم روحانی کاروان اهل سنت هرمزگان گفت: مدینه یادگار پیامبر اعظم است و خداوند توفیق زیارت قبر شریف آن حضرت را به ما عنایت فرموده است و به این امید هستیم که فردای قیامت از شفاعت آن بزرگوار بهره‌مند شویم.

همچنین حجت الاسلام و المسلمین غلامی رابط اهل سنت نمایندگی مدینه بعثه مقام معظم رهبری با اشاره به برکت وجود پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: خداوند تبارک و تعالی به برکت وجود پیامبر و آل ایشان عالم را منور فرموده است. وی افزود: به اعتقاد همه مسلمانان بقیع مورد احترام است و انسان‌های بزرگی در این مکان شریف در جوار پیامبر صلی الله علیه و آله مدفون هستند.

حجت الاسلام غلامی با اشاره به سنت زیارتی مسلمین گفت: تمام زائران حرم نبوی بعد از نماز صبح زیارت قبور ائمه اهل بیت و همسران و عمه‌های پیامبر، شهدای احد و حضرت حمزه، عموی گرامی پیامبر و فاطمه بنت اسد مادر بزرگوار امام علی علیه السلام می‌روند.

وی در ادامه افزود: مدینه تمام آرزوی مسلمانان است و این ستارگان خفته در بقیع پرفروغ

در حال نورافشانی هستند. حجت الاسلام غلامی اظهار داشت: چشم مسلمانان از این انوار پاک روشن و چشم دشمنان مسلمین کور خواهد شد؛ زیرا که شهدا زنده‌اند و نزد خداوند روزی می‌خورند. این مراسم ۲۵ اسفند با حضور برادران و خواهران اهل سنت استان هرمزگان برگزار گردید.

شماره ۸۵ / پاییز ۱۳۹۲